

Espoossa 9.10.2026

Luovat ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi tekijänoikeuslain muuttamisesta

Lausuntopyynnön diaarinumero VN_34805_2025.

Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Luovat ry (”Luovat ry”) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi tekijänoikeuslain muuttamisesta. Luovat edustaa laajasti kotimaista luovaa sektoria yrityksistä yksittäisiin tekijöihin ja esiintyviin taiteilijoihin, ja 17 jäsenjärjestönsä kautta se kokoaa yhteen luovan alan kymmenet tuhannet ammattilaiset.

Pääviestimme ovat seuraavat:

- Kannatamme laillisen tilapäistä kappaleen valmistamista koskevan sääntelyn selventämistä hallitusluonnoksessa esitetyllä tavalla.
- Pidämme erinomaisena, että tietojensaantioikeutta koskeva tekijänoikeuslain 60 a §:n muuttamista vastaamaan täytäntöönpanodirektiivin 8 artiklan vaatimuksia.
- TekijäL 60 a §:ään tulee selvyiden vuoksi säätää uusi momentti, jossa huomioidaan paremmin NIS2-direktiivin ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain vaatimukset verkkotunnusten rekisteröinti- ja haltijatietojen luovuttamisesta oikeudenhaltijoille.
- Tietojensaantioikeus tulee toteuttaa siten, ettei kuluvastuu estä käytännössä oikeuden käyttämistä. Verkkotunnusten rekisteröinti- ja haltijatietojen saamisen tulee olla oikeudenhaltijalle aina maksutonta.

Laillisen lähteen vaatimus ja tilapäinen kappaleen valmistaminen

Luovat ry pitää tärkeänä ja kannatettavana, että hallituksen esitysluonnoksessa selvennetään tilapäistä kappaleen valmistamista koskevaa sääntelyä.

On tärkeää, että tekijänoikeuslainsäädäntömme saatetaan yhdenmukaiseksi unionin oikeuden kanssa. EU:n tuomioistuin (”EUT”) on linjannut ratkaisussaan C-527/15 (Stichting Brein) hyvin selkeällä tavalla, että laittomasta lähteestä tapahtuva suojatun sisällön suoratoisto ei ollut sallittua tietoyhteiskuntadi-

rektiivin (2001/29/EY) tilapäistä kappaleen valmista koskevan säännöksen eikä ns. kolmen kohdan testin mukaan. Toisin sanoen laittomasta lähteestä tapahtuvaa suojatun sisällön käyttöä ei voida oikeuttaa tekijänoikeuden rajoitussäännöksen nojalla.

Muutoksella on myös merkittävä informatiivinen funktio. On tärkeää, että lainsäätäjän viesti erilaisten sisältöpalvelujen käyttäjille on, että laittomien palvelujen käyttö on kiellettyä. Tämä vähentää osaltaan näiden palvelujen käyttöä, ja näin ollen tekijänoikeuslain vastaista ja laitonta toimintaa.

Tiedonsaantioikeus (TekijäL 60 a §)

Luovat ry pitää kannatettavana, että hallituksen esitysluonnoksessa tehostetaan keinoja tekijänoikeuspiratismiin puuttumiseksi säätämällä oikeudenhaltijoiden tiedonsaantioikeudesta ja laajentamalla tiedonantovelvollisten piiriä oikeuksien loukkaustapauksissa. Muutokset vastaavat Euroopan komission linjauksia sekä EUT:n antamia tulkintaohjeistuksia koskien tekijänoikeuksien täytäntöönpanoa.

Tiedonsaantioikeudessa on kyse kahden perusoikeuden turvaamisesta. EUT on linjannut ratkaisussaan C-628/21 (Castorama Polska, kohta 43), että:

*”..tiedonsaantioikeudella konkretisoidaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa taattu **perusoikeus tehokkaasiin oikeussuojakeinoihin** ja turvataan näin mahdollisuus käyttää tehokkaasti **perusoikeuksiin kuuluvaa omistusoikeutta**, joka sisältää perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdassa suojatut teollis- ja tekijänoikeudet.”*

Tekijänoikeusjärjestelmän ja perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää, että tekijänoikeuden haltijoilla on käytössään riittävät ja tehokkaat keinot oikeuksiensa täytäntöönpanemiseksi. Oikeus ilman mahdollisuutta sen täytäntöönpanoon jää varsin tyhjäksi, mikäli oikeutta loukata. Tietojensaanti mahdollistaa oikeudenloukkausten selvittämisen ja tarvittaessa oikeuksia loukkaavan tahon tunnistamisen. Näemme, että muutokset parantavat oikeudenhaltijoiden ja digitaalisessa toimintaympäristössä toimivien muiden tahojen välistä oikeuksien tasapainoa.

Hallituksen esitysluonnoksessa tekijänoikeuslain tietojensaantia koskevaa 60 a §:ää päivitetään viimein vastaamaan täytäntöönpanodirektiivin (2004/48/EY) 8 artiklan vaatimuksia. Tämä on erinomaista ja kannatettavaa. On kuitenkin huomioitava, että kyseinen direktiivi on valmisteltu jo yli 20 vuotta sitten aivan erilaisessa toimintaympäristössä. Tuon jälkeen unionissa on annettu myös muuta täytäntöönpanoon ja tiedonsaantiin liittyvää sääntelyä (mm. digipalveluasetus ja kyberturvallisuusdirektiivi), jonka sisältö tulee nyt käsillä olevassa hallituksen esitysluonnoksessa tarkasti huomioida.

Kyberturvallisuusdirektiivissä (NIS2) säädetään oikeudenhaltijoiden kannalta hyvin merkittävästä verkkotunnuksen rekisteröinti- ja haltijatietojen, eli ns. whois-tietojen saannista. NIS2-mukainen tiedonsaantioikeus on toimeenpantu sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (”SVPL”) 165, 167, 170 §:ssä sekä uudessa 21a-luvussa. NIS2-direktiivin verkkotunnustietoja koskevan sääntelyn tarkoitus on

varmistaa, että kaikki tietoihin oikeutetut tahot, joihin myös ip-oikeudenhaltijoiden on vahvistettu kuuluvan, saavat tiedot suoraan aluetunnusrekistereiltä ja verkkotunnusvälittäjiltä tai näiden puolesta toimivilta pyytämällä nopeasti ja maksutta.

Hallituksen esityksessä on tärkeää täsmentää, että EUT on antanut tiedonsaannista tulkintasuosituksia ja whois-tietojen saannista on annettu myös erityissääntelyä, mitkä on huomioitava tiedonsaannista säädettäessä. Täytäntöönpanodirektiivin 8 artiklan voimaasaattamisella ei tule luoda esteitä myöhemmän tietojensaantia koskevan sääntelyn tai EUT:n tulkintasuositusten soveltamiselle. Whois-tietojen saantioikeutta ei esimerkiksi voida rajata kohtuuttoman haitan perusteella, vaikka sellainen kynnys muulle tiedonsaannille asetettaisiinkin. Välittäjille on jo säädetty whois-tietojen keräämis- ja luovutusvelvollisuus ilman poikkeuksia muualla lainsäädännössä (SVPL).

Pidämme luontevana ja olisi selkeintä, että eri tietojensaantitilanteita koskevat säännökset sekä informaatio oikeudesta tietojensaantiin olisi koottuna samaan tekijänoikeuslain kohtaan hallituksen esitysluonnoksessa esitetyn uuden otsikon *”tietojen luovuttaminen”* alle.

Luovat ry esittää, että Tekijäl 60 a §:ään säädetään selvennyksen vuoksi momentti, jossa tuodaan esille oikeudenhaltijan oikeus verkkotunnusten rekisteritietojen saamiseen sekä viitataan SVPL 167§, 170§ ja 172d§:ien menettelyyn. **Säännösehdotuksen ja sen tarkempien perustelujen osalta viittaamme Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry:n (TTVK) antamaan lausuntoon.**

Näin säädettäessä Tekijäl 60 a § sääntelisi tietojensaantioikeutta seuraavasti:

- 1 mom. IP-osoitteiden saamisen erityissääntely
- 2 mom. Verkkotunnusten haltijatietojen saannin erityissääntely
- 3 mom. Enforcement-direktiivin 8 artiklan toimeenpano (tietojensaanti yleisesti)

Toteamme lisäksi, että Luovat ry pitää hyvänä ja kannatettavana, että Tekijäl 60 a § 1 momenttiin ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia. Säännöksen tulkinta on Suomessa vakiintunut ja myös korkein oikeus on antanut sen tulkinnasta suosituksen.

Tietojen luovuttaminen ja kuluvastuu

Luovat ry korostaa, että verkkotunnusten rekisteröinti- ja haltijatietoja, eli whois-tietoja koskeva tietojensaanti on ja tulee olla oikeudenhaltijoille maksutonta. NIS2-direktiivin johdantokappaleessa 112 velvoitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että *”kaikenlainen pääsy verkkotunnusten rekisteröintitietoihin, sekä henkilötietoihin että muihin kuin henkilötietoihin, on maksutonta.”* Maksuttomuus mainitaan myös suoraan SVPL:n 170 §:n 10-kohdassa. Tiedot on oikeus saada maksutta siitä riippumatta, haetaanko niitä aluetunnusrekisteriltä, verkkotunnusvälittäjiltä tai näiden puolesta toimivilta, kuten yksityisyys- ja välityspalveluilta tai verkkotunnusten jälleenmyyjiltä.

Jos verkkotunnusvälittäjä tai tämän puolesta toimiva kieltäytyy luovuttamasta pyydettyjä tietoja, oikeudenhaltijalla on mahdollisuus hakea tietoja hakemuksella tuomioistuimesta hallituksen esitysluonnoksen 60 a § 2 momentin 3-kohdan nojalla. Tällaisessakin tilanteessa jäsenvaltion velvollisuus on varmistaa, että oikeudenhaltija saa tiedot maksutta. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tiedot on paitsi luovutettava maksutta, suorasta luovutuksesta kieltäytyneen välittäjän on lisäksi korvattava oikeudenhaltijalle aiheutuneet kulut tuomioistuimen kautta toimimisesta. Muunlainen tulkinta johtaisi siihen, että verkkotunnusvälittäjillä olisi kannustin kieltäytyä luovuttamasta tietoja vapaaehtoisesti ja NIS2-direktiivillä säädetty esimerkiksi juuri tiedonsaannin maksuttomuudesta ja nopeasta luovutuksesta menettäisi merkityksensä. Kuluvastuun määräytyminen yllä kuvatulla tavalla tulisi kirjata 60 a §:än tai vähintään tarkennettava hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa.

Whois-tietojensaannin täyttä maksuttomuusvaatimusta lukuun ottamatta kuluvastuun tiedonsaannissa yleisesti tulisi olla se, että kumpikin vastaa omista kuluistaan. Hakijana olevalle oikeudenhaltijalle tulee jo maksettavaksi markkinaoikeuden hakemusmaksu, mikä on jo yksinään yli 300 euroa. Ilman välittäjän palveluita myöskään oikeudenloukkaus ei olisi mahdollinen, joten ei ole kohtuutonta velvoittaa välittäjää vastaamaan omista kuluistaan tiedonluovutuksessa. Välittäjän lähtökohtainen vastuuvapaus on alun perinkin ollut vaihtokauppa, jossa välittäjät on vastineeksi velvoitettu osallistumaan oikeudenloukkausten ehkäisyyn ja täytäntöönpanoon; tämä ilmenee mm. siitä, että eCommerce-, infosec- ja enforcement-direktiivien johdantokappaleissa on ristiinviittaukset saman aikaisesta toimeenpanosta. Olisi kestävämpiä, että oikeudenhaltijoiden kannettavaksi jäisi joka tietojensaantitilanteessa tietojenantovelvolliselle aiheutuneet kulut, vaikka oikeudenhaltijat esittäisivät perusteltuja ja todellisiin oikeudenloukkauksiin liittyviä tietopyyntöjä. Tämä olisi yleisen oikeuskäsityksen vastaista sekä vaarantaisi eri osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien välisen tasapainon.

Lopuksi

Luovat ry kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä hallituksen esitysluonnoksen sisältämien asiakokonaisuuksiin liittyvästä säädöstyöstä. Haluamme kuitenkin korostaa, että kyseessä ovat täytäntöönpanon näkökulmasta ne ehdottomasti kiireellisimmät tekijänoikeuslain korjaus- ja kehitystarpeet. Odotamme, että täytäntöönpanoon liittyvä lainvalmistelutyö jatkuu ministeriössä tekijänoikeusrikosten rangaistusmaksimin noston ja dynaamisista estomääräyksistä säättämisen muodossa.

Espoossa 9.10.2026

Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Luovat ry

Vappu Aura
Puheenjohtaja

Lauri Kaira
Edunvalvontajohtaja